

KONFERENSIYALAR COM

ANJUMANLAR PLATFORMASI

**VI RESPUBLIKA ILMIY-
AMALIY KONFERENSIYASI**

**YANGI DAVR ILM-
FANI: INSON UCHUN
INNOVATSION G'OYA
VA YECHIMLAR**

MART, 2026

ISSN 3093-8791

ELEKTRON NASHR:

<https://konferensiyalar.com>

ANJUMANLAR PLATFORMASI

YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR

**VI RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYASI MATERIALLARI**

2026-yil, mart

TOSHKENT-2026

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
VI Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 6-son (mart, 2026-yil).- 33 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 26-mart

Mas'ul muharrir:

Isanova Feruza Tulqinovna

Annotatsiya

Mazkur to'plamda "Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar" mavzusidagi VI Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari jamlangan. Nashrda respublikaning turli oliy ta'lim muassasalari, ilmiy markazlari va amaliyotchi mutaxassislari tomonidan tayyorlangan maqolalar o'rin olgan bo'lib, ular ijtimoiy-gumanitar, tabiiy, texnik va yuridik fanlarning dolzarb muammolari va ularning innovatsion yechimlariga bag'ishlangan.

Ushbu nashr ilmiy izlanuvchilar, oliy ta'lim o'qituvchilari, doktorantlar va soha mutaxassislari uchun foydali qo'llanma bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ilmiy-amaliy konferensiya, innovatsion yondashuv, zamonaviy fan, fanlararo integratsiya, ilmiy-tadqiqot, nazariya va amaliyot, ilmiy hamkorlik.

Barcha huquqlar himoyalangan.

© Scienceproblems team, 2026-yil

© Mualliflar jamoasi, 2026-yil

MUNDARIJA

IQTISODIYOT FANLARI

Do'simov Shohruh

MINTAQA IQTISODIY RESURSLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH 4-7

Obidova Intizor

SANOAT KORXONALARINING MOLIYAVIY SAMARADORLIGINI BAHOLASHDA INTEGRAL INDEKSLARDAN FOYDALANISH.....8-15

FILOLOGIYA FANLARI

Uzoqboyeva Ra'no

ARABIZMLARNING INGLIZ TILIDA MORFOLOGIK O'ZLASHUV XUSUSIYATLARI 16-17

Самиева Иродахон

КРАТКИЙ ОБЗОР ЛИТЕРАТУР ПО СОЦИОЛИНГВИСТИКЕ..... 18-21

PEDAGOGIKA FANLARI

Kamolov Baxtiyor

TALABALAR EKOLOGIK EKSKURSIYALAR ORQALI AMALIY BILIMLARNI MUSTAHKAMLASH METODIKASI 22-27

Tojiboyeva Shohistaxon

BO'LAJAK INGLIZ TILI O'QITUVCHILARINING TANQIDIY FIKR YURITISH KO'NIKMALARINI BAHOLASH USULLARI 28-32

IQTISODIYOT FANLAR

MINTAQA IQTISODIY RESURLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH
MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH**Do'simov Shohruh**Email: shohruhdo22@gmail.com

Mustaqil tadqiqotchi

Annotatsiya. Ushbu maqolada mintqa iqtisodiy resurslarining ahamiyati bo'yicha fikrlar bayon etilib, iqtisodiy resurslardan samarali foydalanish mexanizmlarini takomillashtirish yo'llari tahlil qilingan va shular asosida xulosa shakllantirilgan.

Kalit so'zlar: mintqa iqtisodiyoti, resurs, iqtisodiy resurs, yashil iqtisodiyot, inson kapitali, tadbirkorlik.

IMPROVEMENT OF MECHANISMS FOR THE EFFECTIVE USE OF REGIONAL
ECONOMIC RESOURCES**Dusimov Shohruh**

Independent researcher

Annotation. This article presents ideas on the importance of regional economic resources, analyzes ways to improve mechanisms for the efficient use of economic resources, and formulates conclusions based on these.

Key words: regional economy, resource, economic resource, green economy, human capital, entrepreneurship.

DOI: <https://doi.org/10.47390/ydif-y2026v2i6/n01>

Iqtisodiy resurslardan samarali foydalanish har qanday mamlakatning iqtisodiy o'sishi, ijtimoiy farovonligi va ekologik barqarorligining fundamental asosini tashkil etadi. Cheklangan resurslar sharoitida inson ehtiyojlarini qondirish iqtisodiy nazariyaning asosiy masalalaridan biridir. Biroq, resurslarning doimiy o'sishi kuzatilayotgan talab bilan keskin farq qilishi va ulardan samarasiz foydalanish ekologik inqirozlar, iqtisodiy tengsizlik va ijtimoiy nizolarga olib kelishi mumkin. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining. 2023-yil 11-sentyabr PF-158-son "O'zbekiston-2030" strategiyasi to'g'risida"gi Farmoniga ko'ra, mintaqalarda turli ustuvor yo'nalishlar, ayniqsa ekologiya va tabiatni muhofaza qilish, suv resurslaridan oqilona foydalanish, transport-kommunikatsiya infratuzilmasini yanada rivojlantirish borasidagi yaqin hamkorlikni kuchaytirish kabi vazifalar belgilab berilgan [1].

Iqtisodiy resurslar iqtisodiyotda tovarlar va xizmatlar ishlab chiqarish uchun ishlatiladigan aktivlar va xarajatlarni anglatadi. Bu resurslarga tabiiy resurslar, inson kapitali va moliyaviy aktivlar kiradi, ular birgalikda mamlakatning iqtisodiy ko'rsatkichlari va global maydondagi kuchiga ta'sir qiladi. Iqtisodiy resurslarning mavjudligi va boshqaruvi juda muhim, chunki ular nafaqat milliy iqtisodiyotlarga, balki xalqaro munosabatlarga va o'zgaruvchan global kuch dinamikasiga ham ta'sir qiladi.

Iqtisodiy resurslar global kuch dinamikasida mamlakatning kuchini aniqlashda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Tabiiy resurslarga boy davlatlar ushbu aktivlardan o'zlarining iqtisodiy barqarorligi va xalqaro bozorlardagi ta'sirini kuchaytirish uchun foydalanishlari mumkin.

Yashil iqtisodiy rivojlanish ifloslanishning oldini oluvchi sanoat tarmoqlariga mablag' sarflash va tejashni talab qiladi. Bu ifloslanish darajasini pasaytirish va yashil sanoat tarmoqlarini yaratish uchun iqtisodiy tizim va moliyaviy resurslarning muhimligini ko'rsatadi. Tuproq, suv va havo kabi tabiiy resurslarning kamayishi ekotizimlarga zarar yetkazadi, o'simliklar va hayvonlarning yashash muhitini yo'q qiladi va ifloslanishga olib keladi [2].

Iqtisodiy resurslarni barqaror boshqarish global barqarorlik bilan bevosita bog'liq, chunki mas'uliyatli foydalanish resurslar tanqisligidan kelib chiqadigan nizolarni yumshatishi mumkin. Mamlakatlar barqaror amaliyotlarga ustuvor ahamiyat berganda, ular xalqaro hamkorlik aloqalarini rivojlantirish bilan birga uzoq muddatli iqtisodiy barqarorlikka hissa qo'shadilar. Aksincha, resurslardan beqaror foydalanish atrof-muhitning yomonlashishiga, ta'minotning kamayishi bo'yicha nizolarga va nazorat uchun raqobatlashayotgan davlatlar o'rtasidagi keskinliklarning kuchayishiga olib kelishi mumkin.

Iqtisodiy resurslardan samarali foydalanish muammolarini tahlil qilish, avvalo, resurslarning ta'rifini va ulardan foydalanish samaradorligini tushunishdan boshlanadi. Iqtisodiy nazariya resurslarni cheklangan va ularni optimal taqsimlash zaruriyatini ta'kidlaydi. Resurslardan samarasiz foydalanish esa ularning tugashiga, ekologik tanazzulga, iqlim o'zgarishiga olib keladi.

Tovarlar va xizmatlar ishlab chiqarish uchun mavjud bo'lgan asosiy iqtisodiy resurslar ko'pincha ishlab chiqarish omillari deb ataladi. Bu omillar biznes va jismoniy shaxslar mahsulot va xizmatlar yaratish uchun birlashtiradigan asosiy manbalardir. Ishlab chiqarishning asosiy omillari quyidagilarni o'z ichiga oladi:

1. Yer ishlab chiqarishda ishlatiladigan barcha tabiiy resurslarni, masalan, qishloq xo'jaligi yerlari, o'rmonlar, minerallar, suv havzalari va boshqa xom ashyolarni o'z ichiga oladi.

2. Mehnat deganda shaxslarning ishlab chiqarish jarayoniga qo'shadigan jismoniy va aqliy sa'y-harakatlari tushuniladi. U malakali va malakasiz ishchilarni, shuningdek, ularning bilimlari, ko'nikmalari va tajribalarini o'z ichiga oladi. Mehnat inson resursidir va ta'lim va o'qitish orqali kengaytirilishi mumkin.

3. Kapital tovarlar va xizmatlar ishlab chiqarishda ishlatiladigan mashinalar, asboblari, binolar, uskunalar va texnologiyalarni ifodalaydi. Uni ikki turga bo'lish mumkin: jismoniy kapital (masalan, mashinalar) va moliyaviy kapital (masalan, investitsiyalar uchun ishlatiladigan mablag'lar). Kapital unumdorlik va samaradorlikni oshirish uchun juda muhimdir.

4. Tadbirkorlik innovatsiya qilish, tavakkal qilish va ishlab chiqarishning boshqa omillarini tashkil qilish qobiliyatini o'z ichiga oladi. Tadbirkorlar yangi mahsulotlar yoki xizmatlar yaratish va ularni bozorga chiqarish uchun imkoniyatlarni aniqlaydilar, qarorlar qabul qiladilar va resurslarni muvofiqlashtiradilar.

5. Bilim va inson kapitali. Mehnatdan tashqari, zamonaviy iqtisodiyotda bilim va inson kapitali tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Inson kapitali ishchi kuchining ko'nikmalari, ta'limi va tayyorgarligini o'z ichiga oladi, bu ularning ishlab chiqarishga hissa qo'shish qobiliyatini oshiradi.

6. Vaqt asosiy resursdir, chunki ishlab chiqarish va iste'mol qilish bo'yicha qarorlar qabul qilish vaqti iqtisodiy natijalarga katta ta'sir ko'rsatishi mumkin. Vaqt shuningdek, kapital to'planishi va texnologiyalarni rivojlantirishda ham rol o'ynaydi.

Ushbu ishlab chiqarish omillari o'zaro bog'liq va ko'pincha ishlab chiqarish jarayonida bir-birini to'ldiradi. Har qanday iqtisodiyotda tovarlar va xizmatlar ishlab chiqarishni optimallashtirish uchun samarali resurslarni taqsimlash va boshqarish juda muhimdir. Ushbu resurslarning mavjudligi va kombinatsiyasi bir sohadan, mintaqadan yoki mamlakatdan boshqasiga farq qilishi mumkin, bu esa iqtisodiy rivojlanish va farovonlikdagi farqlarga olib keladi. Resurslarni boshqarish va tartibga solish tizimining yetarli emasligi ham resurslarni noto'g'ri boshqarishga olib keladi, bu esa uzoq muddatda barqaror bo'lmagan xatti-harakatlarni saqlab qolishga yordam beradi [3].

Mintaqaviy iqtisodiy resurslar samaradorligini oshirish ko'p qirrali yondashuvni talab qiladi, jumladan, sanoat klasterlari orqali innovatsiyalarni rivojlantirish, byudjet boshqaruvini optimallashtirish va xom ashyo qazib olishga haddan tashqari bog'liqlikdan xalos bo'lish orqali diversifikatsiyani rag'batlantirish. Asosiy strategiyalar davlat-xususiy sheriklikdan foydalanish, inson kapitaliga investitsiyalar kiritish va mintaqaviy iqtisodiy o'sishni maksimal darajada oshirish uchun mustahkam, barqaror va shaffof tartibga solish tizimlarini joriy etishni o'z ichiga oladi.

Shuningdek, mintaqaviy moliyaviy boshqaruv orqali mintaqaviy mablag'larni taqsimlashni isloh qilish natijasida iqtisodiy rivojlanishni rag'batlantirishi, byudjet resurslarining infratuzilma, ta'lim va sog'liqni saqlash kabi asosiy sohalarga yo'naltirilishini ta'minlashi mumkin. Shu bilan bir qatorda innovatsion ishlab chiqarish klasterlarini yaratishni rag'batlantirish va raqamli infratuzilmaga investitsiya kiritish mintaqaviy raqobatbardoshlikni oshirishi mumkin.

Iqtisodiy resurslardan samarali foydalanishda investitsiyalarni qo'llab-quvvatlash mexanizmlari ham alohida ahamiyatga ega. Investitsiyalar uchun kuchli qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini yaratish, jumladan, mikromoliyalashtirish va tizimni shakllantiruvchi infratuzilma loyihalari, ichki resurslarni rivojlantirishni kuchaytiradi. Resurslarni tejash va tashkiliy takomillashtirish asosida ishlab chiqarish tizimlarida samaradorlikni rag'batlantirish kabi tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarni joriy etish resurslardan yaxshiroq foydalanishni rag'batlantiradi.

Shuningdek, resurslardan foydalanishda shaffoflikni ta'minlovchi me'yoriy-huquqiy bazani takomillashtirish va samarali korxonalariga soliq imtiyozlari va subsidiyalar berish, hududiy ehtiyojlardan kelib chiqib, yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlash asosiy mexanizmlar sifatida takomillashtirilishi lozim.

Xulosa sifatida shu'ni takidlashimiz joizki, iqtisodiy resurslarda samarali foydalanish mexanizmlarini takomillashtirishning asosiy yo'nalishlari sifatida iqtisodiyot tarmoqlarida raqamli texnologiyalarni joriy qilish va investitsion jozibadorlikni oshirish, xomashyoni chuqur qayta ishlash, shuningdek, innovatsion infratuzilmani rivojlantirish, energiya tejavchi texnologiyalarni joriy etish kabi yo'nalishlarni takomillashtirish lozim.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining.2023-yil 11-sentyabr PF-158-son ""O'zbekiston-2030" strategiyasi to'g'risida"gi farmoni. <https://lex.uz/ru/docs/6600413>
2. Bian, Weijun & Yan, Gong. (2022). Analyzing Intention to Purchase Brand Extension via Brand Attribute Associations: The Mediating and Moderating Role of Emotional

- Consumer-Brand Relationship and Brand Commitment. *Frontiers in Psychology*. 13. 884673. 10.3389/fpsyg.2022.884673
3. Zongyun Li, Syed Kumail Abbas Rizvi, Ghulame Rubbaniy, Muhammad Umar, Understanding the dynamics of resource curse in G7 countries: The role of natural resource rents and the three facets of financial development, *Resources Policy*, Volume 73, 2021, 102141, ISSN 0301-4207, <https://doi.org/10.1016/j.resourpol.2021.102141>

YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR

VI RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI MATERIALLARI
2026-yil, mart

Mas'ul muharrir: *F.T.Isanova*
Texnik muharrir: *N.Bahodirova*
Diszayner: *I.Abdihakimov*

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
VI Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 6-son (mart, 2026-yil). – 33 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 26-mart

Barcha huquqlar himoyalangan.
© Science problems team, 2026-yil.
© Mualliflar jamoasi, 2026-yil.